

Evrensel Gazetesi, 27.8.2015,

<http://www.evrensel.net/haber/259180/resmin-butununu-gormek-gerekiyor>

Forum: Barışı Kazanmak İçin Ne Yapmalı?

Resmin Bütününü Görmek Gerekiyor

Prof. Dr. Aykut Çoban (Ankara Üniversitesi SBF Kent ve Çevre Kürsüsü)

İki buçuk yıl süren bir çatışmasızlık döneminden sonra 7 Haziran seçimini takiben ne oldu da ortalık yangın yerine döndü sorusunun yanıtı genellikle şu oluyor: Otoriter bir yönetimi sürdürme gayreti içindeki siyasal iktidar ve onun lideri Erdoğan, HDP'siz bir Meclis aritmetiği ortaya çıkarmak için tetiğe bastı. Kuşkusuz böyle bir gerçeklik var, ama resmin bütününü yansıtmıyor. Yansıtmamasının bir nedeni, daha genel anlamda toplumsal barışla ilgili, bunu sonraya bırakayım. Öbür nedeni ise, çatışmanın salt siyasal mı, ekonomik mi yoksa ikisinin etkileşimiyle mi ilgili olduğudur. Seçimi takiben tek başına iktidarda kalmak isteyen bir adam ve parti, klasik söyleyişle, siyaseti silahlarla sürdürmeyi seçtiler açıklaması salt siyasal nedene odaklanır. Bunun yanında, şu soruların yanıtlarını da araştırmalıyız: İktidar bloku, ekonomik bir krizi perdelemek için çatışmasızlığa son verme yolunu mu seçmiştir? Savaş, derinleşmekte olan ekonomik krizden çıkmanın ekonomik ve siyasal bir aracı mıdır? Yoksa savaş koşulları, ekonomik krizi daha da derinleştirici bir etki mi yapar? Sermaye sınıfları, çatışmasızlığı sağlayan barış sürecinin destekçisiydi, şimdiki ateş çemberinden kazançlı çıkacak sermaye kesimleri hangileridir ve çatışmaya açık desteğini ilan etmiş midir?

Tarihten biliyoruz ki, büyük emperyalist güçlerin çıkarttığı bölgesel ya da dünya ölçeğindeki savaşlar ekonomik nedenlidir. Yukarıdaki sorular, iç savaşa sürüklenen Türkiye'de savaşın nedenlerini anlamaya yönelik sorulardır. Sermayenin savaşla ilgili pozisyonu savaşa götüren koşulları kavramamızı sağlar, bu nedenle sermaye kesimlerinin savaşla ilgili tutumlarının ne olduğunu net olarak bilmeye ihtiyacımız var. Türkiye iktisaden ve siyaseten yönetilememe krizi yaşarken, savaş, tek başına iktidarı sürdürmek isteyen AKP'nin ve onu 13 yıldır iktidarda tutan sermaye sınıflarının konjonktürel çıkış yolu olarak seçtikleri bir araç olabilir. Eğer bunları netleştirebilirsek, Evrensel'deki forumun sorusu olan "Barışın kazanılması için neler yapılabilir" sorusuna da daha geçerli, gerçekçi karşılıklar verebiliriz. Sorun salt siyasalsa hedefe iktidardan vazgeçmeyen AKP'yi koymak doğaldır, sorun ekonomi-politik kaynaklıysa AKP'nin yanına onun arkasındaki ekonomik aktörleri de koymamız gerekir.

Her gün cenazelerin geldiği bir ortamda barış, haklı olarak ateşkesin ve çatışmasızlığın sağlanması olarak görülüyor. Oysa barış, çatışmanın sona erdirilmesinden öte bir çabayı gerektiriyor. Toplumsal barışın olması için Kürt sorununun kalıcı olarak çözüme kavuşturulması ve halkların özgürleşmesi zorunludur. Barış, halkların gerçekten özgür ve kardeş olduğu bir toplumda sağlanır. Halkların kardeşliği gerçekleştiğinde, "yaşasın halkların kardeşliği" sloganı anlamsızlaşır; bu bakımdan, toplumsal barış, bu sloganın gündemden düştüğü bir toplum durumunun kurulmasıdır.

Ama toplumsal barış, yalnızca halklar arasındaki ilişkilerden ibaret değildir. Toplumun değişik kesimleri arasındaki sömürü, baskı ve tahakküm ilişkilerinin sürdüğü herhangi bir toplumda barış değil, savaş, çatışma, ihtilaf ve çelişkiler hakimdir. Kapitalizmin hüküm sürdüğü, sermayenin olduğu bir toplumda barış olmaz, çünkü emekçi sınıfların, sermayenin emeği sömürmesine karşı haklı mücadelesi sürecektir. Dolayısıyla, toplumsal barış sermayenin ortadan kaldırıldığı ve böylece sınıfların yok edildiği, sınıfsız ilişkilerin hakim kılındığı bir toplumun kurulması demektir. Benzer biçimde, erkeğin kadın üzerinde, heteroseksüelliğin başka cinsel kimlikler üzerinde tahakküm kurduğu bir toplumda barış yoktur. Toplumsal barışı kurmak için tüm bu baskı ve

tahakküm biçimlerini yok etmek zorundayız.

Toplumun doğayla mevcut ilişki biçimleri de toplumsal barışın kurulmasına engeldir. Toplumun doğa üzerinde kurduğu tahakküm varlığını korudukça, 3. köprü ve 3. havalimanıyla Kuzey Ormanları, Yeşil Yol ile Karadeniz vadileri, HES'lerle akarsular, madenlerle ekosistemler yok edilirken doğaya karşı bir savaş sürdürülüyor demektir. Toplumla doğa arasında barışın kurulması, içinde var olmak zorunda olduğumuz doğayla düşmanlık ilişkisinin sona erdirilmesidir. Kendisi de doğal bir varlık olan insanın doğayla savaş içinde olması, kendi doğallığıyla ve varlığını borçlu olduğu verili doğayla savaşmasıdır. Toplumsal barış için, insanın, hem kendi doğallık gerçeğini kavraması, hem de toplumun ekolojik rasyonaliteye uygun olarak doğayla bütünsel bir ilişki kurmasının sağlanması gerekir.